

Marcin WITKOWSKI

Ks. dr Czesław Skowron

(17 czerwca 1924 – 26 sierpnia 2012)

Postać kapłana rodem z Choczni i absolwenta wadowickiego gimnazjum zasługuje na szczególną uwagę przede wszystkim przez wzgląd na Jego zasługi związane z dokumentowaniem kultu Jadwigi Królowej, przez co walnie przyczynił się do Jej beatyfikacji przez zatwierdzenie kultu oraz kanonizacji, dokonanej przez Jana Pawła II na krakowskich Błoniach w 1997 r.

Z kolei początek Jego kapłańskiej drogi przypadł na okres wzmożonych represji komunistycznych władz wobec Kościoła krakowskiego a On sam, zaledwie rok po święceniach, znalazł się w więzieniu, gdzie poddano go brutalnemu śledztwu. Z racji udziału ks. Skowrona w śledztwie, którego finałem był pokazowy „proces kurii krakowskiej”, w poniższej nocie biograficznej poświęcono tym wydarzeniom nieco więcej miejsca.

Ks. dr Czesław Skowron urodził się 17 czerwca 1924 r. w Choczni. Był synem Jana i Anny z Dąbrowskich. Rodzice prowadzili niewielkie gospodarstwo, ojciec pracował także na kolei¹. Po ukończeniu szkoły powszechnej w rodzinnej wsi, w 1936 r. rozpoczął naukę w Państwowym Gimnazjum im. Marcina Wadowity w Wadowicach (od 1938 r. Państwowym Gimnazjum i Liceum). Wybuch wojny przerwał naukę, ale w październiku 1939 r., staraniem nauczyciela języka niemieckiego i historii Józefa Titza, udało się uzyskać zgodę niemieckich władz okupacyjnych i uruchomić na kilka tygodni szkołę. Uczniowie otrzymali wówczas zadanie opisanie swoich przeżyć z pierwszych dni wojny. Czesław Skowron, wówczas uczeń klasy IV B, zrelacjonował w swoim wypracowaniu tragiczne wydarzenia jakie miały miejsce w rodzinnej wsi od niedzielnego poranka 3 września do wkroczenia wojsk niemieckich, rankiem 4 września 1939 r.²

W nowym podziale administracyjnym okupowanych ziem polskich Chocznią znalazła się w granicach III Rzeszy. Czesław Skowron przez pierwsze miesiące okupacji pracował w gospodarstwie rodziców, ale w kwietniu 1940 r. został zesłany przez Niemców do przymusowej pracy do Zabrze na Górnym Śląsku. Po roku przeniesiono Skowrona w Sudety, gdzie pracował jako robotnik w tartaku³.

Po wojnie, w 1946 r. Czesław Skowron dokończył naukę w klasie II liceum (wydział humanistyczny) u prof. Józefa Półgroszka, zdając w lipcu maturę⁴. Następnie ukończył Wyższe Seminarium Duchowne Archidiecezji Krakowskiej i 4 listopada 1951 r. został wyświęcony w katedrze wawelskiej przez metropolitę krakowskiego, arcybiskupa Eugeniusza Baziaka. Pierwszą parafią księdza, w której pracował od 20 listopada, był kościół św. Marcina w Krzeszowicach⁵.

1 Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie (dalej: AKMKr.), *Aneo 1951, Pers A ks. C. Skowrona*, b.p. (akta osobowe ks. Czesława Skowrona).

2 *Wrzesień 1939. Wspomnienia uczniów wadowickiego gimnazjum i liceum*, red. P. Wyrobiec, M. Witkowski, Wadowice 2009, s. 192-193.

3 AKMKr., *Aneo 1951, Pers A ks. C. Skowrona*, b.p.

W związku z prowadzoną przez hitlerowskie władze polityką wysiedleń polskiej ludności i sprowadzania w jej miejsce niemieckich kolonistów, 10 grudnia 1940 r. Niemcy przeprowadzili akcję wysiedlenia mieszkańców Choczni. (por. A. Nowakowski, K. Koźbiał, *Dzieje szkoły w Choczni Dolnej. W Stulecie zbudowania szkoły (1911-2011)*, Rzeszów 2011, s. 30).

4 G. Studnicki, *Pierwsza wśród równych. Dzieje Gimnazjum i Liceum w Wadowicach*, Wadowice 1991, s. 358.

5 *Elenchus Venerabilis Cleri Archidioeceseos Cracoviensis pro Anno Domini 1952*, Kraków 1952, s. 16.

Kiedy byłem wikarym w Krzeszowicach, podczas kazań ośmieliłem się brać w obronę duchownych znieważanych w partyjnych gazetach. Dostawałem anonimowe pogróżki, że marnie skończę, jeśli się nie powstrzymam. [- -] Kiedyś [- -] w środku nocy słyszę pukanie do okna, otwieram, a tu nieznajomy mężczyzna prosi, bym go wypowiadał. Prowokator czy dusza w opałach? Cóż począć, wypowiadałem człowieka, na szczęście nie okazał się prowokatorem, wkrótce zresztą również został aresztowany⁶.

16 sierpnia 1952 r. ks. Skowron rozpoczął pracę w archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, pracując jednocześnie w parafii w Bieńczycach⁷.

Początek lat 50. był dla krakowskiego Kościoła bardzo trudny. W lipcu 1951 r. zmarł książę kardynał Adam Stefan Sapieha, niekwestionowany autorytet, z którym liczyli się nawet komuniści. Zgodnie z wolą umierającego, Jego następcą został, pełniący dotąd urząd administratora apostolskiego, arcybiskup lwowski Eugeniusz Baziak. Represje władz stalinowskich uderzyły w różne sfery funkcjonowania Kościoła. W lipcu 1952 r. zlikwidowano niższe seminaria duchowne i część nowicjatów zakonnych, wzmożła się cenzura i trudności przy kolportażu pism katolickich. Władze systematycznie pozbawiały Kościół majątku, odbierając mu m.in. obiekty należące do zakonów i upaństwowiając szpitale przez nie dotąd prowadzone. Uderzono w instytucje charytatywne, przede wszystkim odbudowany po wojnie przez kardynała Sapiechę „Caritas”⁸.

Walka z Kościołem odbywała się także na niwie oświaty. Systematycznie usuwano ze szkół naukę religii i zwalniano katechetów. Pierwszym liceum ogólnokształcącym w archidiecezji krakowskiej, w którym zwolniono katechetę było liceum w Krzeszowicach, gdzie prawo do nauczania religii odebrano właśnie ks. Skowronowi⁹.

Działania przeciw Kościołowi krakowskiemu połączono z rozpracowywaniem antykomunistycznej konspiracji. Funkcjonariusze Wydziału V Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego (WUBP) w Krakowie, odpowiedzialnego za zwalczanie Kościoła, zaczęli zbierać informacje na temat księży, którzy w czasie okupacji byli kapelanami oddziałów partyzanckich. Wśród nich znalazł się wikariusz z Rabki, ks. Józef Lelito, zaprzysiężony na kapelana Narodowej Organizacji Wojskowej (NOW)¹⁰. Pod koniec 1951 r. ks. Lelito nawiązał kontakt ze swoim starym dowódcą z NOW – Janem Szponderem (ps. „Andrzej”), który działał wówczas w emigracyjnym Wydziale Krajowym Rady Politycznej. Informacje o sytuacji Kościoła w Polsce ks. Lelito otrzymywał m.in. od notariuszy Kurii Krakowskiej, ks. Jana Pochopienia i ks. Modesta Wita Brzyckiego. Wysyłał je osobiście lub przez innego rabczańskiego wikariusza ks. Franciszka Szymonka¹¹.

6 *Czasami mocni, czasami słabi. W 50 lat po procesie Kurii Krakowskiej. Z ks. Czesławem Skowronem rozmawia Jan Strzałka*, „Tygodnik Powszechny”, nr 4, 26 stycznia 2003, s. 14.

7 AKMKr., *Aneo 1951, Pers A ks. C. Skowrona*, b.p.

8 Ks. P. Mardyla, *Duszpasterstwo w czasach stalinowskich. Władze komunistyczne wobec działalności duszpasterskiej Kościoła rzymskokatolickiego w archidiecezji krakowskiej w latach 1945-1956*, Kraków 2009, s. 355-423.

Od 1951 r. władze zaczęły usuwać siostry nazaretanki ze szpitala w Wadowicach. 3 lipca 1952 r. w wyniku skoordynowanej akcji UB na terytorium całego kraju, zlikwidowano niższe seminaria zakonne. W Wadowicach los ten spotkał Małe Seminarium Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (OO. Pallotynów) na Kopcu oraz Małe Seminarium Karmelitów Bosych na „Górcie”. (por. C. Gil OCD, *Karmelici Bosi w Wadowicach*, Kraków 2010, s. 215-228; E. Kotowiecki, *Wadowiccy lekarze*, Wadowice 1996, s. 29; R. A. Gajczak, *Wadowice, miasto rodzinne Jana Pawła II*, Warszawa 1986, s. 140; J. Marecki, *Likwidacja niższych seminariów zakonnych na terenie woj. krakowskiego w 1952 r.*, w: *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, Tom 1, red. R. Terlecki, ks. J. Szczepaniak, Kraków 2007, s. 135-164).

9 Ibidem, s. 312.

10 Ks. Lelito (ps. „Szymon”) nie zaprzestał swej konspiracyjnej działalności wraz z końcem wojny. W 1946 r. został komendantem powiatowym NOW w Skawinie. W obawie przed aresztowaniem wyjechał do Krosna Odrzańskiego w Zielonogórskiem, gdzie przebywał pod przybranym nazwiskiem u ks. Jana Stępnia, kapelana AK i NOW. W 1947 r., w związku z amnestią, wrócił do Skawiny i ujawnił się. Rozpoczął pracę jako wikary w Niedźwiedziu k. Mszany Dolnej a następnie w Rabce (P. Mardyla, F. Musiał, *Lelito Józef (1915-1978)*, w: *Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989*, red. J. Myszor, Warszawa 2003, t. 2, ss. 161-164; ks. T. Isakowicz – Zalewski, *Księża wobec bezpieki na przykładzie archidiecezji krakowskiej*, Kraków 2007, s. 33).

11 P. Mardyla, *Duszpasterstwo w czasach stalinowskich*, s. 84.

W listopadzie 1952 r. bezpieka uwięziła księży Lelitę i Szymonka, a także kurialnych notariuszy – księży Pochopienia i Brzyckiego. Przeprowadzono także rewizję w budynku Kurii.

17 listopada [- -] nastąpiła pierwsza rewizja na Franciszkańskiej 3. Pałac Biskupi został otoczony, brama zamknięta, a ubecy poszli prosto do kancelarii. Przetrzęsnęli biurka i szafy, interesowały ich szczególnie informacje o parafiach, dostarczane do Kurii przez księży z całej diecezji. Były to sprawozdania z pracy duszpasterskiej [- -]¹².

24 listopada 1952 r. ks. Czesław Skowron został zatrzymany w swoim mieszkaniu przez funkcjonariuszy WUBP i przewieziony do Pałacu Biskupiego przy ul. Franciszkańskiej 3 i jeszcze tej samej nocy osadzony w więzieniu na Montelupich¹³. Aresztowanie miało związek z zajmowanym przez Niego stanowiskiem archiwariusza Kurii a bezpieka była zainteresowana dokumentami przechowywanymi w archiwum, o których dowiedziała się w trakcie przesłuchań od ks. dr. Bolesława Przybyszewskiego, kanclerza Kurii.

Wiedzieli, czego w Kurii szukać [- -] bo od razu kazali mi zabrać klucze do archiwum. Kiedy je otworzyłem, wszedł tam z nami Przybyszewski. Ubecy pytali go: „Gdzie ta teczka?” Podchodząc do miejsca obok dawnych drzwi odpowiedział: „Tu była, ale jej nie ma”. Więc ubecy do mnie z tym samym pytaniem. Wiem, że nie ma co przeczytać, bo jeśli powiem, że nie mam pojęcia, przetrzęsną archiwum i w końcu odkryją tajemnicę. Powiadają, że stare teczki przeniosłem pod okno. Major dowodzący ubekami bierze jedną z nich i triumfalnie zwraca się do podwładnych: „Zwróćcie uwagę, pachnie trupem!”. Teczka pachniała trupim odorem, bo zawierała dokumenty wydobyte przy ekshumacji grobów katyńskich w 1943 r. Niemcy przewieźli przedmioty ekshumowane z mogił do analizy w Krakowie, ktoś zabrał im jedną teczkę i przekazał ks. Kurowskiemu, ten zaś zaniósł ją do Kurii. Ze strzępów listów czy dokumentów odnalezionych przy ciałach bez cienia wątpliwości można było wywnioskować, kto i kiedy popełnił zbrodnię. W Kurii, po śmierci kard. Sapiehy, o teczce wiedzieli zaledwie kilka osób: ks. Kurowski, ks. Przybyszewski i archiwariusz, czyli ja, bo przenosząc kiedyś stare dokumenty zainteresowałem się zawartością. Przybyszewski zdradził więc ten nasz sekret ubekom¹⁴.

Podczas rewizji w kurii funkcjonariusze WUBP znaleźli także pieniądze (w sumie 37 tysięcy dolarów) i zabytkową broń, z czym wiązało się absurdalne oskarżenie, że na Franciszkańskiej zbrojono się na wypadek wojny. W ciągu kolejnych dni aresztowano biskupów: metropolitę Eugeniusza Baziaka i sufragana krakowskiego Stanisława Rosponda oraz księży: sekretarza i kapelana kardynała Sapiehy Rudolfa Schmidta, referenta Kurii i wiceoficjała Sądu Metropolitalnego Tadeusza Kurowskiego oraz sekretarza Kurii Mieczysława Noworytę¹⁵.

12 *Czasami mocni, czasami słabi. W 50 lat po procesie Kurii Krakowskiej*, s. 14.

13 P. Mardyła, *Duszpasterstwo w czasach stalinowskich*, s 84.

14 *Czasami mocni, czasami słabi. W 50 lat po procesie Kurii Krakowskiej*, s. 14.

Teczka zawierała pamiątki po 32 polskich oficerach zamordowanych w Katyniu, m.in. książeczki wojskowe i medaliki. Funkcjonariusze UB zabrali teczkę i przekazali ją do archiwum MSW, odnalazła się niespodziewanie w 1990 r. – ówczesny minister spraw wewnętrznych Krzysztof Kozłowski przekazał dokumenty ks. kardynałowi Franciszkowi Macharskiemu (por. D. Walusiak, *Katyńskie relikwie*, „Tygodnik Katolicki Niedziela”, 22/2003).

15 P. Mardyła, *Duszpasterstwo w czasach stalinowskich*, s 84.

Ks. prałat Tadeusz Kurowski urodził się w 1900 r. w Wadowicach, początkowo studiował prawo na UJ, jednak po IV roku przeniósł się na Wydział Teologiczny. Wyświęcony na kapłana w 1930 r. przez kard. Adama Stefana Sapiehę. W latach 1931-1932 studiował w Collegium Angelicum w Rzymie, gdzie uzyskał doktorat z teologii. Zaufany doradca kardynała Sapiehy i Jego kapelan (1933-1936). Pełnił funkcję kapelana akademickiego (1933-1945) i przewodniczącego Katolickiego Komitetu Akademickiego przy kościele

Od końca listopada 1952 r. ks. Skowron przebywał w areszcie śledczym na Montelupich.

W kilkuosobowej celi siedziałem z akowcami i złodziejami. [- -] Kiedy mnie zamknęli [- -] nie miałem złudzeń co do swego losu. Wypierałem się wprawdzie, jakobym coś wiedział o zawartości teczek katyńskiej, mówiąc, że tylko ją przenosiłem, nie przeglądałem. Podejrzewałem, że ubecy mi nie wierzą, a nawet gdyby – mogą zlikwidować na wszelki wypadek. [- -] Pogodziłem się z myślą, że żywy z Montelupich nie wyjdę¹⁶.

W trakcie śledztwa księdza poddawano psychicznym i fizycznym torturom.

Przesłuchania, jak to przesłuchania – były brutalne. Ciągłe mnie kuszone, proponując, bym się zaangażował w budowę socjalizmu w Polsce, czyli zgodził na współpracę z bezpieką, a kiedy odmawiałem, przesłuchujący stawiali się mniej grzeczni. Kapitan Florian Meder [wł. Mederer – przyp. MW] pluł mi w twarz¹⁷.

W styczniu 1953 r. przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie odbył się proces, który do historii przeszedł jako „proces kurii krakowskiej”. Czterech księży – Modesta Wita Brzyckiego, Józefa Lelito, Jana Pochopienia i Franciszka Szymanka, oraz trzy osoby świeckie – Edwarda Chachlicę, Michała Kowalika i Stefanię Rospond, oskarżono o szpiegostwo na rzecz USA, współpracę z niemieckim okupantem i udział w „faszystowskim” NOW. Zapadły aż trzy wyroki śmierci¹⁸. Do egzekucji nie doszło, ale komunistyczne władze osiągnęły swój cel, otwierając sobie drogę do dalszych represji wobec Kościoła – m.in. wydania „*Dekretu o obsadzaniu duchownych stanowisk kościelnych*”, procesu biskupa kieleckiego Czesława Kaczmarka, wreszcie aresztowania i internowania prymasa, kardynała Stefana Wyszyńskiego¹⁹.

Ks. Czesław Skowron nie znalazł się wśród oskarżonych w procesie kurii krakowskiej, ale nie oznaczało to jego zwolnienia. W lutym 1953 r. MBP rozpoczęło bowiem przygotowania do kolejnego procesu, który miał udowodnić działalność szpiegowską biskupów krakowskich na rzecz Watykanu. W śledztwie postanowiono wykorzystać wciąż więzionych księży – trzech z nich przewieziono do więzienia MBP w Warszawie (w tym ks. Kurowskiego), pozostawiając na Montelupich księży: Przybyszewskiego i Skowrona. Jednak w czerwcu (z niewyjaśnionych przyczyn)

św. Anny. Asystent na Wydziale Teologicznym UJ. W czasie hitlerowskiej okupacji więzień gestapo. Od 1945 r. był proboszczem parafii św. Floriana w Krakowie i najbliższym współpracownikiem kardynała Sapięhy, który wyznaczył Go nawet na Swojego następcę w razie okoliczności uniemożliwiających dalszą pracę Metropolity. Decyzją kardynała, pod opiekę ks. prałata Kurowskiego do parafii św. Floriana skierowany został młody wikary, ks. Karol Wojtyła. Ks. Kurowski pełnił wiele istotnych funkcji kościelnych i kurialnych – członka Kapituły Katedralnej (od 1950 r.), wiceoficjała Sądu Metropolitalnego, referenta gospodarczego Kurii, deputata w Seminarium Archidiecezjalnym, egzaminatora posynodalnego i egzaminatora do jurysdykcji. Aresztowany w 1952 r. był więziony na Montelupich a następnie w więzieniu MBP w Warszawie (do lipca 1953 r.). Zmarł w 1964 r. (*Elenchus*, op. cit., s. 2-3, 5; *Księga Sapięzyska*, t. 2, red. ks. J. Wolny, R. Zawadzki, Kraków 1986, ss. 639-642, 670; M. Lasota, *Donos na Wojtyłę*, Kraków 2006, s. 39-40; P. Mardyla, *Duszpasterstwo w czasach stalinowskich*, s. 78-104; G. Studnicki, *Kto był kim w Wadowicach?*, Wadowice 2004, s. 136).

¹⁶ *Czasami mocni, czasami słabi. W 50 lat po procesie Kurii Krakowskiej*, s. 14.

¹⁷ *Czasami mocni, czasami słabi. W 50 lat po procesie Kurii Krakowskiej*, s. 14.; por. W. Frazik, M. Korcuć, *Województwo krakowskie*, w: *Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, Tom I 1944-1956, red. K. Szwaagrzyk, Warszawa 2005, s. 244.

¹⁸ Szczegółowo o procesie w: F. Musiał, M. Lasota, *Kościół zraniony. Proces księdza Lelity i sprawa kurii krakowskiej*, Kraków 2003.

¹⁹ W. J. Wysocki, *Osaczenie prymasa. Kardynał Stefan Wyszyński jako „podopieczny” aparatu bezpieczeństwa w latach 1953-1956*, Warszawa 2002, s. 27-37. W związku z przygotowywanym procesem Kurii krakowskiej Episkopat wydał 12 grudnia 1952 r. *Oświadczenie*, w którym stwierdzono: *Episkopat stwierdza, że udział katolików, a tym bardziej duchowieństwa w akcji podziemnej i w dywersji gospodarczej jest nie tylko sprzeczny z dobrem Narodu, ale również szkodliwy dla działalności Kościoła katolickiego w Polsce* (Ibidem, s. 30-31). *Oświadczenie*, które w intencji biskupów miało złagodzić wyroki w procesie, władze uznały za ustępstwo Kościoła i przystąpiło do kolejnych represji.

bezpieka zrezygnowała ze śledztwa i 21 lipca księża odzyskali wolność²⁰.

Po zwolnieniu z więzienia ks. Skowron zgłosił się do Kurii do dyspozycji bp. Franciszka Jopa, od grudnia 1952 r., tj. od momentu internowania abp. Baziaka, wikariusza kapitulnego archidiecezji krakowskiej. 28 marca 1956 r. ks. Skowron, nadal będąc archiwariuszem Kurii, został mianowany tymczasowym wikariuszem ekonomem w parafii św. Anny w Krakowie. Pełnił tą funkcję do końca lutego 1957 r.²¹

[- -] Kuria otrzymała pismo od władz, że nie zgadzają się, by powierzono mi jakieś stanowisko. Zastępowałem więc księży to w tej, to w tamtej parafii. W końcu trafiłem do kościoła św. Anny. Kościół ten z woli UB miał się stać oazą patriotów, ale odważny biskup Jop posłał tam mnie. Toteż często byłem wzywany do urzędu ds. wyznań. Kiedy urzędnik mi groził, odpowiadałem, że przestałem się bać na Montelupich. Co mi groziło? Najwyżej, że tam wrócę²².

W latach 1959-1962 ks. Skowron ukończył Historię Kościoła na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, obronił doktorat i rozpoczął pracę w Seminarium Krakowskim jako wykładowca historii Kościoła w Polsce. Inspirowany przez abp. Wojtyłę, który zabiegał o beatyfikację Jadwigi Andegaweńskiej, rozpoczął gromadzenie materiałów dotyczących kultu królowej, datującego się od 1399 r. W trakcie swych badań przygotował charakterystykę pierwszego ołtarza krucyfiksu Jadwigi Królowej w Katedrze Wawelskiej, który, zbudowany w formie tryptyku, zawierał cztery obrazy „świętych kobiet”, w tym Jadwigi. Od tego studium zaczęły się dalsze badania historyczne, prowadzone w archiwach europejskich, m.in. w Niemczech. Przy okazji dokumentowania kultu Jadwigi Andegaweńskiej, w 1965 r. ksiądz opublikował swoje pierwsze opracowanie książkowe – *Akta wizytacyjne dekanatu krakowskiego 1599 roku*.

W 1964 r. ks. Skowron wyjechał do Rzymu w celu przeprowadzenia kwerendy źródłowej w tamtejszych archiwach. Jako ekspert został zaangażowany przez watykańską Kongregację ds. Beatyfikacji i Kanonizacji (Congregatio de Causis Sanctorum). Dzięki bogatej dokumentacji zebranej przez polskiego księdza, Kongregacja uznała, że nie jest konieczny akt beatyfikacji Jadwigi Królowej, a do zatwierdzenia kultu wystarczy opracowanie formularza mszalnego i zatwierdzenie go przez papieża. Zwieńczeniem pracy ks. dr. Skowrona była, opublikowana w Rzymie w 1981 r., książka – *Błogosławiona Jadwiga Królowa. Historia jej kultu – Beatyfikacja – Formularze liturgiczne*. Ks. Skowron uczestniczył także przy procesach beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych kilku innych błogosławionych i świętych. W 1972 r. zakończył urlop naukowy w Rzymie i wrócił do Polski.

Podczas swojego pobytu za granicą ksiądz stał się obiektem obserwacji ze strony Służby Bezpieczeństwa, która rozpoczęła wobec niego działania operacyjne. Konieczność uzyskania paszportu na wyjazd do Włoch, chęć prowadzenia pracy naukowej i nieświadomość perfidii bezpieki, umożliwiła władzom bezpieczeństwa inwigilację ks. Skowrona. Jednakże kwestia ewentualnej współpracy księdza z SB jest dyskusyjna²³.

20 P. Mardyla, *Duszpasterstwo w czasach stalinowskich*, s. 89.

21 AKMKr., *Aneo 1951, Pers A ks. C. Skowrona*, b.p.

22 *Czasami mocni, czasami słabi. W 50 lat po procesie Kurii Krakowskiej*, s. 14.

Kościół św. Anny był ośrodkiem duszpasterstwa akademickiego, rekolekcje i spotkania modlitewne prowadził tam m.in. ks. Karol Wojtyła. Etatowym kapelanem akademickim, mianowanym przez kurię był ks. Józef Sykułski. Należąc do grona „księży patriotów” angażował się bardziej w działalność prorządowej Komisji Duchownych i Świeckich Działaczy Kościelnych, niż w duszpasterstwo akademickie. Ponadto był w zażyłych kontaktach z narzuconym przez władze wikariuszem generalnym ks. Stanisławem Huetem.

23 ks. T. Isakowicz – Zalewski, *Księża wobec bezpieki*, s. 308-309. Autor podkreśla, że sprawa współpracy ks. Skowrona jest problematyczna – *[- -] być może duchowny zgodził się na kontakty z SB, aby móc prowadzić prace procesowe i naukowe. Być może nie zdawał sobie sprawy, że zgoda na rozmowy z SB przy okazji starań o paszport traktowana była jako zgoda na współpracę*. (Ibidem, s. 309). Więcej o inwigilacji ks. dr. Skowrona w: M. Lasota, *Zawartość dokumentacji tajnego współpracownika o pseudonimie „Delta”*, w: *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury*, s. 211-212.

Bibliografia naukowa ks. dr. Czesława Skowrona obejmuje kilkadziesiąt pozycji, przede wszystkim materiałów związanych z kultem Jadwigi Królowej. Obok wyżej wymienionych publikacji książkowych, w 2002 r. ukazała się monografia poświęcona fundacji klasztoru OO. Paulinów w Częstochowie – *Fundacja klasztoru Jasnogórskiego w świetle nowej interpretacji źródeł*, którą ksiądz wydał pod pseudonimem Tadeusz Kos. Ponadto był współredaktorem obszernego dzieła – *Cracoviensis. Canonisationis B. Hedvigis Reginae Poloniae (1374-1379). Positio super virtutibus*, wydanego w Rzymie w 1995 r. Napisał kilkadziesiąt artykułów, m.in. biogramy do *Hagiografii Polskiej*, pisząc także pod pseudonimami – Adam Sachetnik, Czesław Stawisko, Slavce Nimano.

Ostatnie lata życia ks. dr Czesław Skowron spędził w Domu Księży Chorych im. Św. Franciszka z Asyżu w Krakowie – Swoszowicach.

Zmarł 26 sierpnia 2012 r.

WYBRANA BIBLIOGRAFIA KS. DRA CZESŁAWA SKOWRONA²⁴

Opracowania książkowe:

Akta wizytacyjne dekanatu krakowskiego 1599 roku, Lublin 1965

Błogosławiona Jadwiga Królowa. Historia jej kultu – Beatyfikacja – Formularze liturgiczne, Rzym 1981

(Kos Tadeusz), *Fundacja Klasztoru Jasnogórskiego w świetle nowej interpretacji źródeł*, dodatek: *Zakaz obrazów w Starym Testamencie i w pierwszych wiekach chrześcijaństwa*, Kraków 2002

Artykuły:

Dróżki kalwaryjskie w XVII wieku (1613), „Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensi” AD 1957. nr VI

Bractwo N.M.P. Królowej Korony Polskiej w Krakowie, „Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensi” AD 1957. nr VII

Pierwszy kościół pod wezwaniem Królowej Polski, „Nasza Przeszłość”, t. IX, Kraków 1959

Le culte de la Sainte Vierge a' Cracovie, in: *Marie*, Nicolet (Quebec) Canada vol. XIII nr. 3. Septembre-Octobre 1959

Recenzja książki B. Kumora „Dzieje polityczno-geograficzne diecezji tarnowskiej”, „Nasza Przeszłość”, t. XII, Kraków 1960

Giovanni Canzio, in: „Bibliotheca Sanctorum”, t. VI, Roma 1965

Giedroyc Michał zwany błogosławionym, w: *Hagiografia Polska*, t. I, Poznań 1971

Cracoviensis seu Kielcensis. Canonizationis Beati Vincentii Kadlubek episkopi Cracoviensi.

Positio super vita et virtutibus, Elaboratione Fabiano Veruja collaborazione del rev. Czeslaw Skowron, Roma 1971

Stanisław Kazimierczyk zwany błogosławionym, w: *Hagiografia Polska*, t. II, Poznań 1972²⁵

Świętosław Milczący zwany błogosławionym, w: *Hagiografia Polska*, t. II, Poznań 1972

Hedvig hl. Konigin, in: *Lexikon der Christlichen Ikonographie*, t. VI, Freiburg in Br., 1972

(Czesław Stawisko), *Błogosławiona Królowa Jadwiga. A jednak błogosławiona nawet „święta” choć nie beatyfikowana. Polemika z O. Joachimem Barem*, „Tygodnik Powszechny”, nr 36, 9 września 1979

(Czesław Stawisko), *La Beata Edvige regina*, in: „L'Osservatore Romano”, nr 119, 1979 (Slavco Nimano), *Słowiańskie imię Królowej Jadwigi*, „Analecta Cracoviensia”, t. XIX, Kraków 1987

²⁴ Bibliografia opracowana została przez ks. Edwarda Stańka. W nawiasach pseudonimy, pod jakimi pisał ks. dr Czesław Skowron.

²⁵ Beatyfikowany w Rzymie przez Jana Pawła II (1993 r.), kanonizowany w Rzymie przez Benedykta XVI (2010 r.).

(Czesław Stawisko), *Napis na roztruchanie drezdeńskim*, „Analecta Cracoviensia”, t. XIX, Kraków 1987

(Sachetnik Adam), *Ołtarz z krucyfiksem Królowej Jadwigi w Katedrze wawelskiej*, „Analecta Cracoviensia”, t. XX, Kraków 1988

(Sachetnik Adam), *Prośba św. Jadwigi Królowej o pierwszy odpust jubileuszowy w Polsce*, w: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły*, Wyd. Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1989

Jadwiga Królowa Polska prosi Papieża Bonifacego IX o odpust jubileuszowy uzyskiwany w kościołach krakowskich, w: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły*, Wyd. Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1989

(współpraca), *Cracoviensis. Canonizationis B. Hedvigis Reginae Poloniae (1374-1399). Positio super virtutibus*, Romae 1995

Autor niniejszego artykułu pragnie wyrazić podziękowanie księdzu Edwardowi Stańkowi oraz wicedyrektorowi Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, księdzu Jarosławowi Raźnemu za okazaną pomoc.